

Komiza, 6.07.2000r.

28

Decyzja nr II

Hielebny ksiądz.

Prakat Tadeusz Górski

Proboszcz Kościoła

p.n. Trójcy Przenajświętszej

w Grajewie.

Zbiorek Żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych.

Zarząd Okręgu Komiza zwraca się z uprzejmą prośbą do księdza Proboszcza Kościoła p.n. Trójcy Przenajświętszej w Grajewie o pozwolenie umieszczenia tutaj w Kościele tablicy pamiątkowej ku czci Żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych ziemi grajewskiej. Właściwy w latach 1939-1956 polegali lub zostali zamordowani przez hitlerowskich i sowieckich okupantów. W Grajewie do Hybucku w maju 1939r. stacjonował 9-ty pułk Strzelców Konnych, w którym odbywali służbę wojskową młodzi ludzie poln. grajewskiego. Podczas okupacji utworzyli podziemną organizację wojskową: Niemiecką Krajową i Narodowe Siły Zbrojne współpracujące ze sobą do ujednoczenia się w kwietniu 1947r. na terenie obwodu grajewskiego i inspektoratu Komiza.

W 1942r. powstała Komenda Narodowych Sił Zbrojnych pod kryptonimem „Orkan” w skład której weszli:
Komendant ^{zast.} Józef Kalkowski ps. „Bystry” później
„Tęże” Komendant Jan Janowski ps. „Janos”.
2-gi zast. Kubacki ps. „Zuk” 3-ci zast. Jerzy
Kalkowski ps. „Korząd”. Ustnowiono placówki
w t.j.

30

na całym terenie obwodu Grajewo. Na początku czerwca 1943, w lasach Łaniska i Żebrzy odbyło się zgromadzenie Żołnierzy Narodowców Sił Zbrojnych, gdzie utworzono oddział bojowy około 50 ludzi. Dowódcą został Jan Janowski ps. "Janor", który przeprowadził oddział z lasu Żebrzy na teren koncentracji 9 pułku strz. Kon. AK na os. m. Głębokie, którym dowodził rotmistrz Wiktor Koropko ps. "Grom". O tym oddziale Jan Olszowski don. platury AK. w książce: pt. "Aby pamiętać się zginęła" na str. 164 tak pisze: od połowy sierpnia drugim zastępcą dowódcy pułku został por. Janowski. Oficer z pochodzenia, dowódca oddziału N.S.Z. Oddziałem dobrze uzbrojony liczył około 40-50 ludzi. Został w 9 p. strz. Konnych - AK. na planach autonomicznych tzn. nie został skierowany do żadnego z nadleśni. W ramach pułku niegłębokie oddział w ostatniej nocy w dn. 8 września w nocy tej oddziałem N.S.Z. dowodził por. Janowski. Był to oficer i wieki około 30 lat, wzrostu budowy, sylwetka była w pełni żołnierska. Tę samą osobę - w artykule rysach zdradźca dużej siły noli, na str. 332 zapis. W liście poległych 9 pułku strz. Konnych Jan Janowski ps. "Janor" 9 września 1944 i w tej ostatniej bitwie 9 puł. strz. Konn. zginęło wielu żołnierzy N.S.Z., których nazwiska nie ustalono. Część przebieła się przez Niemców i wróciła do lasu Żabrowskiego i została rozkiszczona. Wielu ztonkło w obwodzie grajewskiego zostało aresztowanych przez gestapo i zardalmerie.

Następnym punktem było obwołanie zarządcy i miejsce
stacjonowania; rozstrzelanych przez Niemców.

Podkreślenie na terenie obwodu Grajano najskrajniejsze
i najbardziej postępowe N.K.H.D. w Grajanie został utwo-
-żony przez Bezp. Publicznego, oraz komenda pol.
-militarnej ob. organów i dokonywały aresztowania esto-
-nków NSZ, i AK, na terenie obwodu Grajano, Huzniou
-między innymi w pińskich i wyczołano do miejsc
-w Biłku, mstoku, oraz innych miejscach. Dużo zastre-
-żono podczas ucieczki. Na terenie obwodu Grajano
-komendatami był generał Karłowicki ps. "Bystry",
-zastępcą Hładystan Zannicki ps. "Krych", "Orwid"
-Stefan Sekrodziński ps. "Płaz", Jan Biedrzycki, "Grodno".
-Staregi NSZ. Zasilili młodzi ludzie, którzy wrócili
-z pracy przy maszynach Niemców, zorganizowano
-placówki i większych oddziałach i powołano Łęka pod
-z oddz. NSZ. W 1945r. Współpracujące z AK. Wyczołano
-oddział wzięte wzięte pod dow. majora "Bruzdy" i kom.
-AK. Jana Tabortowskiego. Zmocy 7 na 8 maja
-1945r. oprawiano całe miasto Grajano, zabito
-młodych Bezp. Publicznego, młodych i innych
-członków AK, i NSZ, Kom. Pol. militarna
-zabito i uwolniono aresztowanych. Oprawiano
-wszystkie młodzieży, że starostwa zabrano z maszyn
-do pisania i list. powołano, na którym pomielano
-pismo podziemie pt. "Narodu Walec", Maszynę
-zdano w dniu 21 kwietnia 1947r. podczas wojny
-z ok. miary NSZ. Ate.

32

Do akcji zbrojnej w Grajewie pułk AK i NSZ.
rozłożył się aresztowaniami na terenie miasto
i okolic Grajewa. H/g. zapisu w Księdze „Zobowiązaniach
Cyklicznych”. Aresztowaniami:

Staniłkowski Niedzwiedzki ur. 1927r. żoł. PAS,
NZH; NSZ, aresztowany przez UB, w grudniu 1946r.
skazany na karę śmierci 14.01.1947r. Wyrok wyk.
23.01.1947r. w więzieniu w B-stoku.

Henryk Kowalewski ur. 1922r. żoł. PAS, pow. Grajowo
NZH; NSZ, aresztowany w grudniu 1946r. Skazany
na karę śmierci; wyrok wyk. 14.01.1947r. w B-stoku.

Antoni Drodzowski ur. 1922r. żoł. PAS. NZH; NSZ.
Aresztowany w 1946r. w trybie doraźnym skazanie
na śmierć; wyrok wykonano w więzieniu B-stoku.

Józef Dąbrowski ps. „Pigulki” ur. 1927r. żoł. PAS.
NSZ, został skazany na karę śmierci, wyrok nie
wykonano.

Pragniemy aby tablice te przypominały
potomkom żołnierzy ziemi Grajewskiej
o ich ofiarze życia i krwi, którzy przeleli
za Wolną Rzeczpospolitą.

Przes. Kobi. Krasoś
Aleksander Ostrowski

Przes. Jurek
Belenba Topkowsky

Bank History
KRAJOWY ODRĘB
W ŁOSZY